DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 3 juli 2003 *

I mål C-156/01,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Centrale Raad van Beroep (Nederländerna), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

R.P. van der Duin

och

Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA,

och mellan

Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA

och

T.W. van Wegberg-van Brederode,

* Rättegångsspråk: nederländska.

angående tolkningen av artiklarna 21, 22.1 c, 28 och 31 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 57), i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6; svensk specialutgåva, område 5, volym 3, s. 13),

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Wathelet samt domarna C.W.A. Timmermans, A. La Pergola (referent), P. Jann och S. von Bahr,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M.-F. Contet,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— van der Duin, genom F.T.I. Oey, advocaat,

— Nederländernas regering, genom H.G. Sevenster, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom W.-D. Plessing och M. Lumma, båda i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom N. Díaz Abad, i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och C. Bergeot-Nunes, båda i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom R. Magrill, i egenskap av ombud, biträdd av C. Lewis, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom H. Michard och H.M.H. Speyart, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 26 september 2002 av: van der Duin, företrädd av F.T.I. Oey, Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA, företrädd av E.G.J. Broekhuizen, i egenskap av ombud, Nederländernas regering, företrädd av C. Wissels, i egenskap av ombud, Spaniens regering, företrädd av N. Díaz Abad, Förenade kungarikets regering, företrädd av C. Lewis, och kommissionen, företrädd av H.M.H. Speyart,

och efter att den 24 oktober 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Centrale Raad van Beroep har, genom beslut av den 21 mars 2001 som inkom till domstolen den 10 april samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt tre frågor angående tolkningen av artiklarna 21, 22.1 c, 28 och 31 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6; svensk specialutgåva, område 5, volym 3, s. 13) (nedan kallad förordning nr 1408/71).

2 Frågorna har uppkommit i två tvister, dels mellan R.P. van der Duin, en nederländsk medborgare som är bosatt i Frankrike, och Onderlinge Waarborgmaatschappij ANOZ Zorgverzekeringen UA (ömsesidig sjukförsäkringskassa) (nedan kallad ANOZ Zorgverzekeringen), dels mellan ANOZ Zorgverzekeringen och T.W. van Wegberg-van Brederode, en nederländsk medborgare som är bosatt i Spanien, angående ANOZ Zorgverzekeringens vägran att svara för de berörda personernas vårdkostnader i Nederländerna.

Tillämpliga gemenskapsbestämmelser

3 Artikel 1 o—q i förordning nr 1408/71 har följande lydelse:

"I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

o) 'Behörig institution':

i) den institution hos vilken en person är försäkrad vid den tidpunkt då en ansökan om förmån görs,

ii) den institution från vilken den berörda personen har rätt, eller skulle ha rätt, till förmåner om han eller en eller flera familjemedlemmar var bosatta inom den medlemsstats territorium där institutionen finns,

...

p) *'Institution på bosättningsorten'* respektive *institutionen på vistelseorten*: den institution som är behörig att utge förmåner på den ort, där personen är bosatt, enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar, respektive den institution som är behörig att utge förmåner på den ort där den berörda personen vistas, enligt den lagstiftning som institutionen tillämpar eller, då ingen sådan institution finns, den institution som utsetts av den ifrågavarande medlemsstatens behöriga myndighet.

q) *'Behörig stat'*: den medlemsstat, inom vars territorium den behöriga institutionen finns."

4 Avsnitt 2 i kapitel 1 i avdelning III i förordning nr 1408/71 har rubriken "Anställda eller egenföretagare och deras familjemedlemmar". Därunder återfinns artikel 19 som har rubriken "Bosättning i en annan medlemsstat än den behöriga staten — Allmänna regler". I artikeln föreskrivs följande:

"1. En anställd eller egenföretagare som är bosatt inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens och som uppfyller villkoren i den behöriga

statens lagstiftning för rätt till förmåner skall, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18, få följande förmåner i den stat där han är bosatt:

a) Vårdförmåner som för den behöriga institutionens räkning utges av institutionen på bosättningsorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som institutionen tillämpar som om han vore försäkrad där.

...

2. Bestämmelserna i punkt 1 gäller också familjemedlemmar som bor inom en annan medlemsstats territorium än den behöriga statens, i den mån som de inte har rätt till sådana förmåner enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium de är bosatta.

..."

5 Enligt artikel 21 i förordning nr 1408/71, vilken återfinns i samma avsnitt, med rubriken "Vistelse i eller flyttning till den behöriga staten", gäller följande:

"1. En anställd eller egenföretagare som avses i artikel 19.1 och som vistas inom den behöriga statens territorium har rätt till förmåner enligt bestämmelserna i den statens lagstiftning som om han vore bosatt där, även om han före vistelsen redan har fått förmåner för samma fall av sjukdom eller moderskap.

2. Punkt 1 gäller också familjemedlemmar som avses i artikel 19.2.

..."

6 Artikel 22 i förordning nr 1408/71 har rubriken "Vistelse utanför den behöriga staten — Återkomst eller flyttning till en annan medlemsstat under sjukdom eller moderskap — Behov av att resa till en annan medlemsstat för att få lämplig vård". I punkterna 1 och 2 i artikeln föreskrivs följande:

"1. En anställd eller egenföretagare som uppfyller villkoren i den behöriga statens lagstiftning för att få förmåner, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18, och

a) vars hälsotillstånd kräver omedelbara förmåner under en vistelse inom en annan medlemsstats territorium,

eller

...

c) som efter tillstånd av den behöriga institutionen beger sig till en annan medlemsstats territorium för att där få den vård som hans hälsotillstånd kräver,

har rätt till följande förmåner:

i) Vårdförmåner som utges för den behöriga institutionens räkning av institutionen på vistelse- eller bosättningsorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar som om han vore försäkrad där. Längden av den period under vilken förmåner utges skall dock bestämmas enligt den behöriga statens lagstiftning.

...

2. ...

Tillstånd enligt punkt 1 c får inte vägras, om vården är en förmån som utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium personen är bosatt och om han i den staten inte kan få vård inom den tid som, med beaktande av hans aktuella hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp, där är normal för vården i fråga."

7 Artikel 28 i förordning nr 1408/71 har rubriken "Rätten till pensioner enligt lagstiftningen i flera stater om det finns rätt till förmåner i bosättningslandet",

och den återfinns i avdelning III, kapitel 1, avsnitt 5, med rubriken "Pensionärer och deras familjemedlemmar". I artikeln föreskrivs följande:

"1. En pensionär som har rätt till pension enligt en medlemsstats lagstiftning eller till pensioner enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning och som inte har rätt till förmåner enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, skall ändå få sådana förmåner för egen del och för sina familjemedlemmar om han, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 18 och bilaga VI, skulle ha rätt till det enligt medlemsstaternas lagstiftning eller åtminstone enligt lagstiftningen i en av de medlemsstater som är behöriga att utge pensioner om han vore bosatt inom en sådan stats territorium. Förmånerna skall utges under följande förutsättningar:

a) Vårdförmåner skall utges för den institutions räkning som avses i punkt 2 av institutionen på bosättningsorten som om personen vore en pensionär enligt lagstiftningen i den stat inom vars territorium han är bosatt och hade rätt till sådana förmåner.

...

2. I fall som omfattas av punkt 1 skall kostnaden för vårdförmåner betalas av den institution som bestäms enligt följande regler:

a) Om en pensionär har rätt till förmånerna enligt endast en medlemsstats lagstiftning skall kostnaden betalas av denna stats behöriga institution.

..."

8 I samma avdelning återfinns artikel 31 som har rubriken "En pensionärs och/eller hans familjemedlemmars vistelse i en annan stat än den där de är bosatta". Artikeln har följande lydelse:

"En pensionär som har rätt till pension eller pensioner enligt en medlemsstats lagstiftning eller till pensioner enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning och som har rätt till förmåner enligt en av dessa staters lagstiftning skall, tillsammans med sina familjemedlemmar som vistas inom en annan medlemsstat än den där de är bosatta, få följande förmåner:

a) Vårdförmåner som utges av institutionen på vistelseorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna tillämpar på bekostnad av institutionen på den ort där pensionären är bosatt.

..."

9 I artikel 29.1 och 29.2 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning nr 1408/71 i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt förordning nr 2001/83 (nedan kallad förordning nr 574/72), föreskrivs följande:

"1. För att få vårdförmåner enligt... artikel 28.1... [i förordning nr 1408/71] inom den medlemsstats territorium inom vilke[n] pensionären är bosatt skall han och hans familjemedlemmar registrera sig hos institutionen på bosättningsorten genom att lämna in ett intyg som anger att han själv och hans familjemedlemmar

har rätt till dessa förmåner enligt den lagstiftning eller en av de lagstiftningar enligt vilka en pension betalas ut.

2. Detta intyg skall på pensionärens begäran utfärdas av den institution eller en av de institutioner som svarar för pensionen eller, i förekommande fall, av den institution som har bemyndigats att besluta om rätten till vårdförmåner så snart som pensionären uppfyller villkoren för rätt till dessa förmåner..."

10 Artikel 93.1 och 93.3 i förordning nr 574/72 innehåller följande föreskrifter:

"1. Det faktiska beloppet av vårdförmåner enligt... artikel 19.1 och 19.2 [i förordning nr 1408/71], som utges till anställda, egenföretagare och medlemmar av deras familjer bosatta inom en och samma medlemsstats territorium, och vårdförmåner enligt... artiklar 21.2, 22, 25.1, 25.3, 25.4, 26, 29.1 eller 31 [i samma förordning] skall återbetalas av den behöriga institutionen till den institution som utgav dessa förmåner enligt den sistnämnda institutionens räkenskaper.

...

3. Om det faktiska förmånsbelopp som avses under punkt 1 inte framgår av räkenskaperna hos den institution som har utgett dem och ingen överenskommelse har slutits enligt punkt 6, skall återbetalning ske med ett schablonbelopp som beräknas på grundval av alla relevanta uppgifter i det tillgängliga materialet. Administrativa kommissionen avgör vilket underlag som skall användas för att beräkna schablonbelopp och fastställer deras storlek."

11 I artikel 95.1—95.3 i förordning nr 574/72 föreskrivs följande:

"1. Beloppet av de vårdförmåner som har utgetts enligt... artikel 28.1... [i förordning nr 1408/71] skall återbetalas av de behöriga institutionerna till de institutioner som har utgett dessa förmåner på grundval av ett schablonbelopp som så nära som möjligt överensstämmer med den faktiska utgiften.

2. Schablonbeloppet skall beräknas genom att den genomsnittliga årskostnaden per pensionär multipliceras med det genomsnittliga årliga antal pensionärer som skall beaktas, varefter resultatet av denna beräkning minskas med 20 %.

3. De faktorer som behövs för beräkningen av schablonbeloppet skall bestämmas enligt följande regler:

a) Den genomsnittliga årskostnaden per pensionär skall för varje medlemsstat erhållas genom att årsutgiften för alla vårdförmåner som utges av denna medlemsstats institutioner till alla pensionärer, vars pensioner utges enligt denna medlemsstats lagstiftning enligt de system för social trygghet som skall beaktas, och till medlemmar av deras familjer divideras med det genomsnittliga årliga antalet sådana pensionärer...

..."

12 Av Europeiska gemenskapernas administrativa kommission för social trygghet för migrerande arbetstagares beslut nr 153 (94/604/EG) av den 7 oktober 1993, om de standardblanketter som behövs för tillämpningen av förordningarna nr 1408/71 och nr 574/72 (E 001, E 103—E 127) (EGT L 244, 1994, s. 22) framgår att blankett E 121 utgör det intyg som krävs för att en pensionär och dennes familjemedlemmar skall kunna registreras vid institutionen på bosättningsorten i enlighet med föreskrifterna i artikel 28 i förordning nr 1408/71 och artikel 29 i förordning nr 574/72. Av nämnda beslut framgår för övrigt att det erforderliga intyget i det fall som avses i artikel 31 i förordning nr 1408/71 är blankett E 111, medan blankett E 112 skall användas i de fall som avses i artikel 22.1 c i, i den förordningen.

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

13 R.P. van der Duin lämnade Nederländerna år 1989 för att bosätta sig i Frankrike.

14 Eftersom R.P. van der Duin är oförmögen att arbeta får han sedan augusti år 1990 invaliditetsersättning med stöd av Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (allmän lag om arbetsoförmåga) och Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (lag om försäkring avseende arbetsoförmåga). Ersättningen beräknas på grundval av en invaliditetsgrad på mellan 80 och 100 procent och bekostas av den behöriga nederländska institutionen.

15 Efter att R.P. van der Duin bosatt sig i Frankrike registrerades han vid den lokala sjukförsäkringskassan (nedan kallad LSFK) genom blankett E 121. Därigenom fick han rätt till de vårdförmåner som föreskrivs i artikel 28 i förordning nr 1408/71.

16 I november år 1993 skadade sig R.P. van der Duin svårt i underarmen och vårdades för detta i Frankrike under cirka ett år.

17 Mellan den 31 januari 1995 och den 29 mars samma år togs R.P. van der Duin in på Academisch Ziekenhuis (universitetssjukhuset) i Rotterdam (Nederländerna) där han behandlades för posttraumatisk dystrofi i högra handen.

18 Efter att R.P. van der Duin definitivt flyttat tillbaka till Nederländerna skrevs han ut från LSKF den 18 augusti 1995.

19 Academisch Ziekenhuis i Rotterdam begärde att kostnaderna för behandlingen av R.P. van der Duin skulle betalas av ANOZ Zorgverzekeringen, vilket avslogs den 24 november 1995. ANOZ Zorgverzekeringen anförde till stöd för avslagsbeslutet för det första att den ifrågavarande behandlingen inte uppfyllde kraven i artikel 22.1 a i i förordning nr 1408/71, då R.P. van der Duin trots att han erhållit en blankett E 111 den 15 februari 1995 inte var i behov av omedelbara förmåner i den mening som avses i denna bestämmelse. För det andra var inte heller villkoren i artikel 22.1 c i i nämnda förordning uppfyllda då LSFK den 29 augusti 1995 vägrade att utfärda blankett E 112, som enligt begäran av ANOZ Zorgverzekeringen den 5 augusti 1995 skulle utfärdas retroaktivt.

20 Arrondissementsrechtbank te 's-Hertogenbosch (appelationsdomstol) (Nederländerna) ogillade i beslut av den 2 december 1998 R.P. van der Duins talan mot ANOZ Zorgverzekeringens beslut. R.P. van der Duin överklagade förstnämnda beslut till Centrale Raad van Beroep.

21 T.W. van Wegberg-van Brederode å sin sida lämnade Nederländerna i mars år 1995 för att bosätta sig i Spanien med sin make. Denne erhöll pension med stöd av Algemene Ouderdomswet (allmän lag om ålderspension) som bekostades av behöriga nederländska institutioner.

22 Makarna van Wegberg-van Brederode registrerades vid Servei Català de la Salut (en spansk sjukförsäkringskassa) (nedan kallad SCS) medelst blankett E 121, efter att de bosatt sig i Spanien. Därigenom fick de rätt till de vårdförmåner som föreskrivs i artikel 28 i förordning nr 1408/71.

23 T.W. van Wegberg-van Brederode konsulterade en spansk gynekolog som ställde diagnosen att hon måste genomgå en hysterektomi, varför hon begav sig till Nederländerna för att där låta sin tidigare gynekolog utföra operationen. Ingreppet skedde den 19 april 1996.

24 ANOZ Zorgverzekeringen avslog den 25 april 1997 ansökan från det nederländska sjukhuset om kostnadsersättning för T.W. van Wegberg-van Brederodes operation, i stort sett med samma motivering som använts i R.P. van der Duins fall. Trots att SCS hade utfärdat blankett E 111 till T.W. van Wegberg-van Brederode innan hon begav sig till Nederländerna, uppfyllde inte operationen i fråga de villkor som uppställs i artikel 22.1 a i i förordning nr 1408/71. Vidare var inte heller villkoren i artikel 22.1 c i i samma förordning uppfyllda i målet vid den nationella domstolen, bland annat med hänsyn till att SCS senare vägrade att utfärda blankett E 112 trots att en begäran om utfärdande av sådan blankett med retroaktiv giltighet framställts efter operationen.

25 T.W. van Wegberg-van Brederode väckte talan mot detta beslut vid Arrondissementsrechtbank te Utrecht (appellationsdomstol) (Nederländerna). I dom av

den 28 juli 1999 biföll nämnda domstol talan på grund av att SCS inte var behörig institution att meddela tillstånd som avses i artikel 22.1 c i i förordning nr 1408/71, och att det av artikel 28 jämförd med artikel 31 i nämnda förordning framgick att betalningsansvaret för den behandling som var i fråga i målet vid den nationella domstolen ålåg den behöriga nederländska institutionen.

26 ANOZ Zorgverzekeringen överklagade därefter denna dom till Centrale Raad van Beroep.

27 Centrale Raad van Beroep har i sitt beslut om hänskjutande påpekat att den tills vidare antar dels att R.P. van der Duins och T.W. van Wegberg-van Brederodes tillstånd inte fordrade omedelbara prestationer i den mening som avses i artikel 22.1 a i förordning nr 1408/71, dels att dessa personer begivit sig till Nederländerna för att erhålla den vård som avses i målet vid den nationella domstolen.

28 Den hänskjutande domstolen har i sistnämnda avseende hävdat att det krävs ett förhandstillstånd för att de förmåner som avses i artikel 22.1 c i i förordning nr 1408/71 skall bekostas av institutionen i fråga. Nämnda domstol har också erinrat om att denna bestämmelse, även om den endast avser "anställda och egenföretagare", också är tillämplig på pensionärer vilket framgår av domstolens rättspraxis (se dom av den 31 maj 1979 i mål 182/78, Pierik, REG 1979, s. 1977; svensk specialutgåva, volym 4, s. 453).

29 Centrale Raad van Beroep tvivlar emellertid på att nämnda bestämmelse skulle kunna tillämpas på en pensionär eller medlemmar av dennes familj som i enlighet med artikel 28 i förordning nr 1408/71 åtnjuter vårdförmåner från institutionen på bosättningsorten, vilka skall bekostas av den behöriga institutionen i den medlemsstat som svarar för pensionen, när dessa personer vill bege sig till sistnämnda stat för att genomgå behandling där.

30 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende bland annat påpekat att artikel 21 i förordning nr 1408/71 särskilt avser situationen för anställda som bor i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten, men som vistas i den senare staten. Detta skulle kunna betyda att artikel 22 i denna förordning endast berör rätten till förmåner som tillhandahålls utanför den behöriga medlemsstatens territorium. I förekommande fall förefaller dock Konungariket Nederländerna alltjämt vara den behöriga medlemsstaten, vilket synes ha stöd i ordalydelsen i artikel 1 o—1 q i förordning nr 1408/71 och i domstolens rättspraxis (dom av den 16 mars 1978 i mål 117/77, Pierik, REG 1978, s. 825, svensk specialutgåva, volym 4, s. 85, och av den 10 januari 1980 i mål 69/79, Jordens-Vosters, REG 1980, s. 75).

31 Om detta inte är fallet anser Centrale Raad van Beroep att samma rättspraxis åtminstone innebär att det är institutionen i den behöriga medlemsstaten — i förevarande fall den nederländska institutionen — som, vid tillämpningen av artikel 22.1 c i i förordning nr 1408/71, skall anses vara behörig att meddela sådant förhandstillstånd som avses i denna bestämmelse.

32 För det fall domstolen bekräftar att nämnda bestämmelse faktiskt inte kan tillämpas på personer som omfattas av socialförsäkringen och som befinner sig i R.P. van der Duins och T.W. van Wegberg-van Brederodes situationer, vill den hänskjutande domstolen även ha svar på om endast artikel 31 i förordning nr 1408/71 skall tillämpas i deras fall, eller om också bestämmelserna i artikel 21 i samma förordning analogt skall tillämpas trots att de inte avser anställda personer.

33 Centrale Raad van Beroep har mot bakgrund av dessa omständigheter i beslut av den 21 mars 2001 vilandeförklarat målet och ställt följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Är artikel 22.1 c i förordning (EEG) nr 1408/71 tillämplig även på en pensionär (eller någon av dennes familjemedlemmar) som enligt artikel 28 i förordning nr 1408/71 har rätt till förmåner från institutionen på bosätt-

ningsorten — i förevarande fall från den franska eller den spanska sjukförsäkringsinstitutionen — vilka skall betalas av den behöriga institutionen enligt artikel 28.2 a i samma förordning — i förevarande fall den nederländska sjukförsäkringsinstitutionen — och som beger sig till den behöriga medlemsstaten (Nederländerna) för att där få medicinsk behandling?

2) Om den första frågan besvaras jakande, vilken institution skall i så fall bevilja det tillstånd som avses i artikel 22.1 c i förordning nr 1408/71?

3) Om den första frågan besvaras nekande, är i så fall artikel 21 eller artikel 31 i förordning nr 1408/71 tillämplig på rätten till förmåner för en pensionär (eller någon av dennes familjemedlemmar) som enligt artikel 28 i nämnda förordning har rätt till förmåner från institutionen på bosättningsorten — i förevarande fall från den franska eller den spanska sjukförsäkringsinstitutionen — vilka skall betalas av den behöriga institutionen enligt artikel 28.2 a i förordning nr 1408/71 — i förevarande fall den nederländska sjukförsäkringsinstitutionen — när den berörda personen vistas i den behöriga medlemsstaten?"

Den första frågan

34 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida artikel 22.1 c i i förordning nr 1408/71 skall tolkas så att den bestämmelsen är tillämplig på pensionärer och deras familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat än den stat som svarar för pensionen och som, på

grund av att de har registrerats vid institutionen på bosättningsorten, i denna sin egenskap har rätt till de förmåner som föreskrivs i artikel 28 i denna förordning när de vill bege sig till den medlemsstat som svarar för pensionen för att där erhålla medicinsk behandling.

35 Samtliga regeringar som har inkommit med yttranden till domstolen, samt även kommissionen, anser att denna fråga skall besvaras jakande.

36 För att besvara den första frågan sådan den sålunda omformulerats skall det för det första påpekas att det av domstolens praxis framgår att artikel 22.1 c i förordning nr 1408/71 reglerar rätten till vårdförmåner för pensionärer och deras familjemedlemmar som är bosatta i en medlemsstat och som begär tillstånd från den behöriga institutionen att bege sig till en annan medlemsstat för att där få lämplig vård, medan artikel 31 i denna förordning med undantag av artikel 22.1 a reglerar rätten till vårdförmåner för vilka behovet uppstår under en vistelse i en annan medlemsstat än den där den försäkrade är bosatt (se dom av den 31 maj 1979 i det ovannämnda målet Pierik, punkterna 6 och 7, och av den 25 februari 2003 i mål C-326/00, IKA, REG 2003, s. I-1703, punkterna 26, 34 och 39).

37 Kommissionen har i detta avseende gjort gällande att det i förevarande fall inte går att med stöd av handlingarna i målet vid den nationella domstolen avseende R.P. van der Duin med säkerhet avgöra om dennes vistelse i Nederländerna hade planerats för medicinska ändamål.

38 Domstolen erinrar emellertid om att det i ett förfarande enligt artikel 234 EG, vilken grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EG-domstolen, är den nationella domstolen som skall bedöma

omständigheterna i målet (se bland annat dom av den 15 november 1979 i mål 36/79, Denkavit Futtermittel, REG 1979, s. 3439, punkt 12, av den 16 juli 1998 i mål C-235/95, Dumon och Froment, REG 1998, s. I-4531, punkt 25, samt domen i det ovannämnda målet IKA, punkt 27). Som framgår av punkt 27 i förevarande dom har den hänskjutande domstolen påpekat att den tills vidare antar att såväl R.P. van der Duin som T.W. van Wegberg-van Brederode begav sig till Nederländerna för att få den vård som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, något som för övrigt förklarar varför den ansett det vara nödvändigt att fråga EG-domstolen om huruvida artikel 22.1 c i i förordning nr 1408/71 kan vara tillämplig på sådana situationer.

39 För det andra följer det av domstolens rättspraxis att artikel 28 i förordning nr 1408/71 innehåller en "kollisionsregel", enligt vilken det för pensionärer som bor i en annan medlemsstat än den stat som svarar för pensionen fastställs vilken institution som skall svara för de förmåner som föreskrivs däri samt vilken lagstiftning som skall tillämpas (domen av den 10 januari 1980 i det ovannämnda målet Jordens-Vosters, punkt 12).

40 När pensionären och dennes familjemedlemmar en gång väl har anslutit sig till det system som föreskrivs i artikel 28 i förordning nr 1408/71, genom att i enlighet med artikel 29 i förordning nr 574/72 registrera sig vid institutionen på bostadsorten, får pensionären för sin egen och för familjemedlemmarnas räkning rätt till vårdförmåner, som om den berörda personen hade rätt till pension enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han eller hon är bosatt och till vårdförmåner enligt nämnda lagstiftning. Detta framgår av ovannämnda artikel 28.

41 Det följer av domstolens rättspraxis att även om det i lagstiftningen i den medlemsstat som svarar för pensionen kan föreskrivas ett komplement till de sociala förmånerna för nämnda socialförsäkringstagare, är det endast fråga om ett eget val av denna medlemsstat. Ett sådant eventuellt komplement utgör inte någon rättighet enligt förordning nr 1408/71 för dessa personer (se domen i det ovannämnda målet Jordens-Vosters, punkterna 11—13).

42 Härav följer bland annat att pensionärerna och deras familjemedlemmar som omfattas av det i artikel 28 i förordning nr 1408/71 föreskrivna systemet inte, såsom den hänskjutande domstolen menar, kan tillerkännas några kompletterande rättigheter med stöd av denna förordning som skulle innebära att de — på samma sätt som föreskrivs i artikel 21 i nämnda förordning för anställda och egenföretagare som är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten — skulle kunna åtnjuta vårdförmåner enligt bestämmelserna i lagstiftningen i den medlemsstat som svarar för pensionen när de vistas där, som om de vore bosatta i denna sistnämnda stat.

43 Domstolen erinrar för övrigt i detta avseende om att, såsom flertalet av de regeringar som har inkommit med yttranden liksom även kommissionen har gjort gällande, en sådan analog tillämpning strider mot de metoder som gemenskapslagstiftaren har föreskrivit för överföringen till den medlemsstat som svarar för pensionen av betalningsansvaret för vårdförmåner som för dess räkning tillhandahålls av institutionen på bostadsorten i enlighet med bestämmelserna i artikel 28 i förordning nr 1408/71.

44 Som framgår av artikel 95 i förordning nr 574/72 skall nämligen beloppet av de vårdförmåner som har utgetts enligt nämnda artikel 28 i princip återbetalas till institutionen på bosättningsorten av den behöriga institutionen i den medlemsstat som svarar för pensionen, baserat på ett schablonbelopp som är ägnat att täcka samtliga vårdförmåner som de berörda skall få, och för vilka beloppet beräknas på basis av den genomsnittliga årskostnaden för hälsovård som en pensionär föranleder i bosättningsstaten, ett schablonbelopp som följaktligen innefattar eventuella vårdkostnader i en annan medlemsstat än bosättningsstaten.

45 Att på detta sätt tillåta den person som omfattas av socialförsäkringen och det system som föreskrivs i artikel 28 i förordning nr 1408/71 att efter eget huvud

bege sig till den medlemsstat som svarar för pensionen för att i denna stat från den behöriga institutionen erhålla de förmåner som föreskrivs i lagstiftningen där, skulle innebära att nämnda medlemsstat för andra gången åtar sig en vård som redan bekostats genom schablonbeloppet som utbetalats till bosättningsstaten.

46 När det gäller anställda eller egenföretagare som är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten, påpekar domstolen däremot att om en institution i en behörig medlemsstat i enlighet med artikel 21 i förordning nr 1408/71 åtar sig att tillhandahålla den berörda personen förmåner när denne vistas i den staten, innebär detta inte att denna medlemsstat får bekosta förmånen två gånger. När det gäller sådana personer medför nämligen en medlemsstats övertagande av betalningsansvaret för vårdförmåner som i enlighet med artikel 19 i förordning nr 1408/71 tillhandahålls dem via institutionen i den medlemsstat där arbetstagarna är bosatta — såsom det föreskrivs i artikel 93 i förordning nr 574/72 — inte betalning av ett årligt schablonbelopp, utan ersättning för de faktiska kostnaderna för de tillhandahållna förmånerna, med de belopp som upptagits i sistnämnda institutions räkenskaper.

47 Av ovanstående överväganden följer att när pensionärerna eller deras familjemedlemmar en gång väl har registrerats vid institutionen på bosättningsorten, har dessa i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 28 i förordning nr 1408/71 och artikel 29 i förordning nr 574/72 rätt till vårdförmåner från den behöriga institutionen i den medlemsstat där de är bosatta, som om de vore pensionärer enligt lagstiftningen i sistnämnda stat och i egenskap av sådana hade rätt till nämnda vårdförmåner. Härav följer att nämnda institution och bosättningsstaten, på grund av denna juridiska fiktion och det likställande som följer därav, blir behörig institution och behörig stat i fråga om beviljandet av nämnda förmåner, vilket inte påverkar de överväganden som återgivits i punkt 41 i föreliggande dom.

48 Det finns under dessa förhållanden inte något som hindrar att artikel 22.1 c och i i förordning nr 1408/71 tillämpas, i likhet med vad som är fallet med andra pensionärer och deras familjemedlemmar, på socialförsäkringstagare som omfattas av systemet som föreskrivs i artikel 28 i nämnda förordning.

49 Nämnda socialförsäkringstagare uppfyller i enlighet med kravet i sistnämnda bestämmelse de villkor som uppställs i lagstiftningen i den behöriga staten, det vill säga den medlemsstat där de är bosatta, för att de skall få rätt till förmånerna. När de beger sig till en annan medlemsstat för att där erhålla vårdförmåner som de garanteras genom nämnda bestämmelse, omfattas detta av föreskrifterna i bestämmelsen, även när förflyttningen i fråga sker till en medlemsstat som svarar för pensionen.

50 Domstolen erinrar i detta avseende dessutom om att artikel 22 i förordning nr 1408/71, mot bakgrund av de allmänna målsättningarna i EG-fördraget, utgör en del av åtgärderna för att möjliggöra att en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat får tillgång till vårdförmåner i övriga medlemsstater, på de villkor som den förstnämnda staten föreskriver, oavsett vilken nationell institution som arbetstagaren är ansluten till och var han eller hon är bosatt (se, för ett liknande resonemang avseende en tidigare lydelse av nämnda artikel 22, domen av den 16 mars 1978 i det ovannämnda målet Pierik, punkt 14).

51 Med beaktande av samtliga ovanstående omständigheter skall den första tolkningsfrågan besvaras med att artikel 22.1 c och i i förordning nr 1408/71 skall tolkas så, att den bestämmelsen även är tillämplig på pensionärer och deras familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat än den stat som svarar för pensionen och som, på grund av att de har registrerats vid institutionen på bosättningsorten, i denna sin egenskap har rätt till de förmåner som föreskrivs i artikel 28 i denna förordning när de vill bege sig till den medlemsstat som svarar för pensionen för att där erhålla en medicinsk behandling.

Den andra frågan

52 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i vilken institution som är behörig att meddela sådant förhandstillstånd som nämns i artikel 22.1 c och i i förordning nr 1408/71, när begäran om tillstånd rör en pensionär eller dennes familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat än den stat som svarar för pensionen och som, på grund av att de har registrerats vid institutionen på bosättningsorten, i denna sin egenskap har rätt till de förmåner som föreskrivs i artikel 28 i nämnda förordning.

53 Som framgår av bland annat punkt 47 i föreliggande dom har en pensionär och dennes familjemedlemmar, när de en gång väl har registrerats vid den behöriga institutionen i den medlemsstat där de är bosatta, i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 28 i förordning nr 1408/71 och artikel 29 i förordning nr 574/72, rätt till vårdförmåner från den behöriga institutionen i den medlemsstat där de är bosatta, som om denne vore pensionär enligt lagstiftningen i sistnämnda stat och i egenskap av sådan hade rätt till nämnda vårdförmåner. Detta gäller även om nämnda institution och bosättningsstaten, på grund av denna juridiska fiktion och det likställande som följer därav, blir behörig institution och behörig stat i fråga om beviljandet av nämnda förmåner.

54 Av detta följer att, i enlighet med vad samtliga de regeringar som inkommit med yttranden till kommissionen har hävdat, det är institutionen på den berörda personens bosättningsort som i förekommande fall är behörig att godkänna att nämnda socialförsäkringstagare beger sig till en annan medlemsstat, däribland även den medlemsstat som svarar för pensionen, för att där erhålla vårdförmåner på de villkor som föreskrivs i artikel 22.1 c och i.

55 Såsom vissa av regeringarna och även kommissionen har påpekat motiveras denna lösning för övrigt även av den omständigheten att det är institutionen på bosättningsorten som i princip har att bära kostnaden för de sålunda tillhandahållna vårdprestationerna, vilket följer av bestämmelserna i artikel 36 i förordning nr 1408/71 och artikel 93 i förordning nr 574/72, samt vidare av den omständigheten att nämnda institution är bäst skickad att faktiskt kontrollera om villkoren för att meddela nämnda tillstånd är uppfyllda, däribland de som uppställs i artikel 22.2 i förordning nr 1408/71, enligt vilka ett sådant tillståndsgivande är obligatoriskt.

56 Med hänsyn till vad som anförts ovan skall den andra frågan besvaras så, att det är institutionen på den ort där de berörda personerna är bosatta som är behörig att meddela sådant förhandstillstånd som nämns i artikel 22.1 c och i i förordning nr 1408/71, när begäran om tillstånd rör en pensionär eller dennes familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat än den stat som svarar för pensionen och som, på grund av att de har registrerats vid institutionen på bosättningsorten, i denna sin egenskap har rätt till de förmåner som föreskrivs i artikel 28 i nämnda förordning.

Den tredje frågan

57 Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje fråga endast för det fall att den första frågan besvaras nekande. Eftersom nämnda fråga dock har besvarats jakande är det inte nödvändigt att besvara den tredje frågan.

Rättegångskostnader

58 De kostnader som har förorsakats den nederländska, den tyska, den spanska och den franska regeringen, Förenade kungarikets regering samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 21 mars 2001 har ställts av Centrale Raad van Beroep (Nederländerna) — följande dom:

1) **Artikel 22.1 c i i rådets förordning nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare**

eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 skall tolkas så, att den bestämmelsen även är tillämplig på pensionärer och deras familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat än den stat som svarar för pensionen och som, på grund av att de har registrerats vid institutionen på bosättningsorten, i denna sin egenskap har rätt till de förmåner som föreskrivs i artikel 28 i denna förordning när de vill bege sig till den medlemsstat som svarar för pensionen för att där erhålla en medicinsk behandling.

2) **Det är institutionen på den ort där de berörda personerna är bosatta som är behörig att meddela sådant förhandstillstånd som nämns i artikel 22.1 c och i i förordning nr 1408/71, när begäran om tillstånd rör socialförsäkringstagare som befinner sig i en sådan situation.**

Wathelet Timmermans La Pergola

Jann von Bahr

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 3 juli 2003.

R. Grass M. Wathelet

Justitiesekreterare Ordförande på femte avdelningen